

ОПРЕДЕЛЕНИЕ

№ 135

гр. София , 03.02.2021 г.

АПЕЛАТИВЕН СЪД - СОФИЯ, 4-ТИ НАКАЗАТЕЛЕН в закрито заседание на втори февруари, през две хиляди двадесет и първа година в следния състав:

Председател: Вера Цветкова
Членове: Маргаритка Шербанова
Петър Гунчев

като разглежда докладваното от Вера Цветкова Въззивно частно наказателно дело № 20211000600115 по описа за 2021 година

Производството е по реда на чл.440 от НПК.

С определение от 12.01.2021г. по ЧНД №616/2020г., Окръжен съд Кюстендил, наказателно отделение е оставил без уважение молбата на осъдения Р. И. М. да бъде условно предсрочно освободен от изтърпяване на неизтърпяната част от наложеното му наказание в размер на 2 /две/ години лишаване от свобода, определено му по нохд №268/2020г. от Окръжен съд Благоевград, с остатък в размер на 9 месеца и 4 дни.

Срещу това определение на СГС е постъпила жалба от осъденият Р. М. чрез упълномощения му защитник адв.П.. В нея се посочва, че в определението, постановено от КОС неправилно и необосновано съдът приел, че не е налице втората предпоставка от кумулативно предвидените в чл.70 ал.1 от НК – осъденият да е дал доказателства за своето поправяне. В мотивната част на определението, за обосноваване на крайния си извод, съдът посочил, че липсват данни за постигане на целите, заложили с плана на присъдата, както и за промяна на първоначалните оценки на осъдения от администрацията на затвора, че не е снижена първоначалната степен на риска от рецидив и не е заменен режима за изтърпяване на наказанието. Изготвеното становище на началника на затвора е отрицателно относно молбата за УПО, но причината е не поведение на осъдения, а негови предишни осъждания. Посочено било, че дефицитните зони са „криминалното минало и умения за мислене“. Защитата посочва, че предишните осъждания са факт, който нито осъдения, нито длъжностните лица в администрацията на затвора могат да поправят. Този факт може да бъде поправен чрез реабилитация на лицето, но не и чрез работа по плана на присъдата и

чрез социално-възпитателна работа. В изготвения от ИСДВР доклад също било посочено за дефицит на осъдения неговата предишна съдимост, който подход обезсмислял изцяло приложението на НПК, по който следва да се прецени дали ли са основанията за условно предсрочно освобождаване. Посочено било, че осъденият не е бил наказван по време на престоя си в затвора, но и не е бил награждаван. Никъде обаче не било посочено дали с осъдения е провеждана възпитателна работа или някакви дейности, свързани с изпълнение на плана на присъдата. Няма данни на осъдения да е било предлагано включване в програми, курсове, обучения, които той да е отказвал. Предоставена му е била възможност да работи, като според работодателят му, лишеният от свобода се справял много добре с възлаганите му дейности и покрива трудовите норми. Според защитата, нито в доклада, нито в становището са били изложени обективни данни за липса на поправяне, както и няма причина да не е направена промяна режима на изтърпяване на наказанието на датата, на която формално е придобил това право. Твърди се, че цялостното поведение на осъдения М. сочи на поправянето му, тъй като съвестно изпълнява трудовите си задължения, а освен това му е била дадена грамота, която съобразно чл.439а ал.2 от НПК е източник на информация за поведението му. Изразява се мнение, че становището на администрацията на затвора, че М. не е преминал етапите на прогресивната система е в противоречие с нормата на чл.439а от НПК, която посочвала кои са доказателствата за поправяне. Изискванията на затворническата администрация за преминаване на прогресивната система са извън изискванията на НПК. В становището и в доклада не било посочено дали и каква работа е била провеждана с осъдения по изпълнение плана на присъдата и какви са резултатите от нея. Моли се да бъде отменено обжалваното определение и да бъде уважена молбата на Р. М. за условно предсрочно освобождаване.

Възражение срещу подадената частна жалба срещу определението на ОС Кюстендил, е постъпила от ст.юрисконсулт Г. – процесуален представител на Началника на Затвора гр.Бобов дол към ГД“ИН“. В него не се оспорва допустимостта на частната жалба, а нейната основателност. Излагат се подробни доводи в подкрепа на становището за неоснователност на жалбата, с молба тя да бъде оставена без уважение, а определението на съда да бъде оставено в сила. Посочва се, че в глава четвърта „Социална дейност и възпитателна работа“, раздел първи и втори от ППЗИНЗС се съдържа подробна регламентация на специализираната пенитенциарна дейност, т.е. на извършваната от пенитенциарните специалисти – инспекторите СДВР корекционна и диагностична дейност, която съгласно чл.120 ал.1 от ППЗИНЗС включва изследване на отделен случай и риска от рецидив и от вреди /оценка по чл.155 от ЗИНЗС/, психологическо изследване, като съгласно чл.2 от същата разпоредба, тези дейности се извършват по определени утвърдени методики. Нормата на чл.129 от ППЗИНЗС детайлизира правната уредба на индивидуалния план за изпълнение на присъдата по чл.156 от ЗИНЗС, като сочи, че той се изготвя на база на оценката на осъдения /по чл.155 от ЗИНЗС/, а в ал.2 е регламентирано необходимото му съдържание, като според .1 той трябва да съдържа описанието на рисковите нужди/проблемни зони на осъденото лице, във връзка с които ще се работи. Обръща се

внимание, че специализираната пенитенциарна дейност е комплексна за осъществяване целите на наказанието по чл.36 ал.1 т.1 от НК спрямо осъдените лица и се осъществява от специализирани служители в мястото за лишаване от свобода – ИСДВР. Обобщава се, че както оценката по чл.155 от ЗИНЗС, така и планът по чл.156 от ЗИНЗС, от които чл.439а ал.2 от НПК съдът извлича доказателства за поведението и поправянето на осъденото лице, са изготвени съгласно правната регламентация в специалния закон и имат за цел постигането на целите на наказанието по чл.36 от НК. В този смисъл, те няма как да обезсмислят приложението на разпоредбите на НК и НПК, регламентиращи УПО, каквито са твърденията на защитата.

Отговорено е на възражението на защитата на осъденото лице за липса на правна регламентация в НПК на прогресивната пенитенциарна система, че това е основен принцип, уреден в пенитенциарния закон и правилника за прилагането му. Неговата същност е да прилага предвидените възможности на ЗИНЗС за постепенно облекчаване на режимните ограничения при показано добро поведение и съдействие на осъденото лице по изпълнение целите и задачите по плана на присъдата. Крайната цел на прилагането ѝ е чрез поощряване на доброто поведение да се изпълни специалната превенция на наказанието по чл.36 от НК – превъзпитание на осъденото лице към спазване на законовите и морални норми в обществото. Изброени са стъпките на прогресивната система за изпълнение на наказанието: замяна на първоначалния определен режим на изтърпяване на наказанието с по-лек при наличие на предпоставките по чл.66 ал.1 от ЗИНЗС, преместване в затворническо общежитие от открит тип по чл.64 ал.1 от ЗИНЗС за изтърпяване на наказанието при смекчен режим и надзор, като законът изисква добро поведение на осъденото лице и за двете. Следващата стъпка е осъществяване на трудова дейност в ЗООТ – извеждане на работа на външни работни обекти при условия, близки до обществената среда, като осъденото лице има възможност да изяви настъпилите положителни личностни промени и да покаже готовност за реинтеграция в обществото. Други възможности са поощрения по чл.98 от ЗИНЗС – домашен отпуск, ползване на годишна почивка извън общежитието. Едва след наблюдение на поведението на осъденото лице в условията на свобода във връзка с гореизброеното, се пристъпва към прилагане на института на условното предсрочно освобождаване – когато според пенитенциарните специалисти процесът на поправяне е завършен и може да се направи обосновано предположение за липса на риск от рецидив на криминалното поведение.

В подаденото възражение се обръща внимание и на довода на защитата на осъденото лице относно миналите осъждания на молителя, като се посочва, че наличието на минал криминален опит задължително продуцира една по-висока оценка при диагностицирането на риска от рецидив. Именно на базата на нормативните изисквания в НПК, ЗИНЗС, ППЗИНЗС са били изготвени становищата на затворническата администрация относно подадената молба от осъденият Р. М. за условно предсрочно освобождаване от изтърпяване на останалата част от наложеното му наказание.

Софийски апелативен съд, след като се запозна с доводите, отразени в жалбата, с материалите по делото и атакуваното определение, намери за установено следното:

С определение от 12.01.2021г. по ЧНД №616/2020г., Окръжен съд Кюстендил, наказателно отделение е оставил без уважение молбата на осъдения Р. И. М. да бъде условно предсрочно освободен от изтърпяване на неизтърпяната част от наложеното му наказание в размер на 2 /две/ години лишаване от свобода, определено му по нохд №268/2020г. от Окръжен съд Благоевград, с остатък в размер на 9 месеца и 4 дни.

Най-напред съдът установил, че осъденото лице Р. М. изтърпява наказание „лишаване от свобода“ за срок от 2 /две/ години при първоначален общ режим, наложено с протоколно определение по нохд №268/2020г. на ОС Благоевград за престъпления по чл.354а ал.2 изр.2 вр.ал.1 изр.1 пр.4 вр.чл.26 от НК и по чл.354в ал.1 от НК, извършени на 02.10.2019г. М. е постъпил в затвора в гр.Бобов дол за изтърпяване на наказанието на 01.06.2020г., а началото на наказанието е 02.10.2019г. Преместен бил в ЗООТ „Самораново“ на 18.06.2020г. Към датата на произнасяне на съда - 12.01.2021г. М. е изтърпял фактически 1 /една/ година, 3 /три/ месеца и 10 дни, от работа – 28 дни, с остатък от 7 /седем/ месеца и 22 дни. Осъждането му не е за първи път, тъй като за периода 2003-2012г. имал осъждания, две от които за престъпления по чл.354а ал.1 от НК, за което изтърпял наказание 2 години и 6 месеца лишаване от свобода.

Налице е първото изискване на закона по отношение на М. – осъденият да е изтърпял не по-малко от една втора от наложеното му наказание.

За престоя си в затвора в Бобов дол и общежитието към него, М. не е наказван. Назначен е на работа извън затворническото общежитие, като има отработени 28 дни и според възложителя се справял добре с работата.

В отговор на доводите, изложени от защитата, следва да се посочи следното:

Първоначалният режим на наказанието на М. не е променян. При постъпването му в затвора са били отчетени като дефицитни зони криминалното му минало и уменията за мислене. Според становището по чл.437 ал.2 от НПК, М. няма добра способност да разрешава проблемите си и да ги решава, не осъзнава добре последствията от действията си. Приема отговорността за деянията, за които е осъден, но са налице самооправдателни нагласи. Налице е повтораемост на едни и същи грешки /извършване на правонарушения, част от които свързани с държане и разпространение на психоактивни вещества/. Според администрацията на затвора, проявата на социално-желателно поведение от страна на М. не е достатъчен индикатор за интернализиране на социалните норми и за прогнозиране на

законосъобразно поведение извън условията на завишен административен контрол. Първоначалният риск от рецидив е бил изчислен на 58 точки, които към момента не са променени. По отношение на възражението на защитата, че преминаването на прогресивната система за изтърпяване на наказанието не е част от изискванията на НПК, то следва да се има предвид, че това е един от способите за обективно проследяване за поправянето на осъдените лица и показателите от него не могат да бъдат игнорирани.

Следва да се има предвид и изложеното във възражението на затворническата администрация по повод подадената частна жалба във връзка с прогресивната пенитенциарна система. Неговата същност е да прилага предвидените възможности на ЗИНЗС за постепенно облекчаване на режимните ограничения при показано добро поведение и съдействие на осъденото лице по изпълнение целите и задачите по плана на присъдата. Крайната цел на прилагането ѝ е чрез поощряване на доброто поведение да се изпълни специалната превенция на наказанието по чл.36 от НК – превъзпитание на осъденото лице към спазване на законовите и морални норми в обществото. Изброени са стъпките на прогресивната система за изпълнение на наказанието: замяна на първоначалния определен режим на изтърпяване на наказанието с по-лек при наличие на предпоставките по чл.66 ал.1 от ЗИНЗС, преместване в затворническо общежитие от открит тип по чл.64 ал.1 от ЗИНЗС за изтърпяване на наказанието при смекчен режим и надзор, като законът изисква добро поведение на осъденото лице и за двете. Следващата стъпка е осъществяване на трудова дейност в ЗООТ – извеждане на работа на външни работни обекти при условия, близки до обществената среда, като осъденото лице има възможност да изяви настъпилите положителни личностни промени и да покаже готовност за реинтеграция в обществото. Други възможности са поощрения по чл.98 от ЗИНЗС – домашен отпуск, ползване на годишна почивка извън общежитието. Едва след наблюдение на поведението на осъденото лице в условията на свобода във връзка с гореизброеното, се пристъпва към прилагане на института на условното предсрочно освобождаване – когато според пенитенциарните специалисти процесът на поправяне е завършен и може да се направи обосновано предположение за липса на риск от рецидив на криминалното поведение.

От материалите, които са приложени по настоящето дело е видно, че описаните по-горе стъпки не са били приложени при осъденото лице М. и при него не може да се приеме, че е завършен превъзпитателния процес.

В доклада, изготвен от ИСДВР по отношение на лишеният от свобода М., освен описаните по-горе дефицитни зони е посочено, че при него са налице криминални нагласи и модел на поведение, както и липса на критичност към извършване на правонарушения, което е видно както от разнообразната му криминална история, така и от поредната му втора изолация в местата за лишаване от свобода. Криминалното поведение в миналото служи като база за изготвяне на прогнози за бъдещето, като наличието на такова задължително продуцира една по-висока оценка при диагностицирането на риска от рецидив.

При лишеният от свобода М., като дефицитна зона е отчетена умението за мислене, което е свързано с умението да идентифицира и дефинира житейски проблеми, да намира алтернативни варианти за справяне с проблемите, да прави анализ на алтернативите и да направи правилен избор на вариант за справяне с проблема. Не на последно място, следва да се извършва наблюдение на поведението на осъденото лице за прилагане на прогресивната система за изпълнение на наказанието и това е така, тъй като устно декларираните поведенчески модели не могат да бъдат доказателство за промяна, ако не са наблюдавани и показани от осъдения в реална ситуация, чрез реални поведенчески действия. Именно въз основа на последното, правилно е било преценено, че при М. не е налице другата изискуема от закона предпоставка – да е дал доказателства за поправянето си и съответно не може да бъде направен извод за поправяне в степен, необходима за условно предсрочно обсъждане.

Този извод на затворническата администрация е бил споделян от първостепенния съд, а се споделя напълно и от контролната съдебна инстанция, по изложените по-горе съображения.

Първостепенният съд преценил в съвкупност и останалите доказателствени източници, съобразно изискванията на чл.439а от НПК, находящи се в личното досие на осъденото лице и е достигнал до извод, че следва да се осигури възможност на администрацията на пенитенциарното заведение да продължи работата си в насока поправяне на осъденото лице Р. М. и постигане на положителен резултат в процеса на превъзпитание.

Контролната съдебна инстанция напълно споделя направените от първостепенният съд изводи като правилни и законосъобразни.

Не на последно място следва да се има предвид, че условното предсрочно освобождаване е правна възможност, без задължителен характер, предвидена от законодателя при наличие на определени предпоставки, а не безусловно и дължимо право.

Въззивната съдебна инстанция напълно споделя становището на първия съд и намира, че атакуваното определение като правилно и законосъобразно следва да бъде потвърдено.

Воден от гореизложеното Софийски апелативен съд

ОПРЕДЕЛИ:

О П Р Е Д Е Л И :

ПОТВЪРЖДАВА определение от 12.01.2021г. по ЧНД №616/2020г., постановено от Окръжен съд Кюстендил, наказателно отделение, с което е оставена без уважение молбата на осъдения Р. И. М. да бъде условно предсрочно освободен от изтърпяване на неизтърпяната част от наложеното му наказание в размер на 2 /две/ години лишаване от свобода, определено му по нохд №268/2020г. от Окръжен съд Благоевград.

Определението е окончателно.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

ЧЛЕНОВЕ:1.

2.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____